Viestintäpolitiikan tarina

Kaarle Nordenstrengin esitys Median ja viestinnän tutkimuksen päivillä
Viestintäpolitiikka ja mediatalous -ryhmässä
Helsingissä 8.4.2016

- 1960-luvulta 1970-luvulle
- Viestintäpolitiittinen komitea 1972-74
- Viestintäpoliittiset ohjelmat: puolueet ja etujärjestöt
- Suomi mallimaana
- Kulta-ajan jälkeen
- Opetuksia

1960-luvulta 1970-luvulle

- Talouskasvu ja yhteiskuntapolitiikka kaikilla aloilla 1960-1975
- Lehdistö laajeni mutta keskittyi ja yksipuolistui poliittisesti
- Televisio levisi koko maahan
- Satelliitit, videokasetit ja kaapeliverkot alkoivat levitä
- Mediapolitiikkaa alettiin visioida USAssa, Japanissa ja Ruotsissa (McLuhan, Masuda, Ploman...)
- Joukkotiedotuskasvatus nousi peruskoulun opetussuunnitelmaan

Eripainos: Linkki, Yleisradion henkilökunnan tiedotuslehti, syyskuu 1971

KAARLE NORDENSTRENG

NYT TARVITAAN KANSALLISTA VIESTINTÄPOLITIIKKAA

Radiolainsäädännön uusimistoimikunnan mietintö on viime aikoina kiihdyttänyt keskustelua joukkotiedotusvälineiden tulevaisuudesta ja erityisesti uusista viestinnän välineistä kuten kaapeli- ja kasettitelevisiosta. Yleisradiosta vastikään Tampereen Yliopistoon tiedotusopin professoriksi siirtynyt Kaarle Nordenstreng päätyy oheisessa artikkelissaan ehdottamaan kansallista kommunikaatiopolitiikkaa ahtaasti ymmärretyn yleisradiopolitiikan sijasta. Samansuuntainen ehdotus sisältyy myös kesällä valmistuneeseen Pohjoismaiden yleisradioyhtiöiden yhteiseen mietintöön, jossa tarkastellaan tulevaisuuden tekniikan aiheuttamia muutoksia yleisradiotoiminnalle.

Seuraavat kaksi vuosikymmentä merkitsevät tiedonvälityksen vallankumousta kahdessakin mielessä. Ensinnäkin se teknologinen kehitys, joka alkoi 1940- ja 1950-luvulla transistorin ja satelliitin mukana, tulee lyömään itsensä läpi lukuisina sovellutuksina ihmisten jokapäiväiseen elämään: tiedonvälityksen *keinoissa* siirrytään vuoteen 2000 mennessä mcluhanilaisen maailmankylän aikakauteen. Toiseksi tullaan läpikäymään vallankumouksellinen kehitys viestinnän sisällön ja tiedotusvälineiden hallinnan alalla: joukkotiedotusvälineiden *tehtävät* joudutaan uudelleenarvioimaan.

Uusi teknologia muuttaa perinteellistä viestinnän kenttää kahdessa suhteessa: *kanavien lukumäärä kasvaa* ja *nykyiset tiedotusvälineet integroituvat yhteen.* Kumpikin näistä kehityssuunnista johtuu sähköisen tiedonvälityksen läpimurrosta: elektroniset impulssit ovat tehokkain ja taloudellisin tapa siirtää sanomia paikasta toiseen, etenkin pitkiä matkoja. Perinteellisillä tiedotusvälineillä — kirjeellä, kirjalla ja sanomalehdellä — on tulevaisuutensa, mutta tekniikaltaan toisenlaisina; ne kytkeytyvät yhä kiinteämmin sähköiseen tiedonvälitykseen.

Eri tiedotusvälineiden integroituminen merkitsee samalla tiedotusjärjestelmän *keskittymistä* ja sitä kautta integroitumista muuhun taloudellis-poliittiseen järjestelmään. Tämän kehityksenkulun merkkejä ovat lehdistön keskittymistaipumus kaikissa länsimaissa, yleisradioyhtiöiden ja kustannusyhtiöiden fusioituminen USA:ssa sekä tiedotusvälineiden omistajien kasvava riippuvuus talouselämästä ja poliittisista päätöksentekijöistä. Sitä mukaa kun tiedonvälityksen tekniikka nopeutuu ja moninaistuu, valtasuhteet tiedotusvälineiden hallinnassa näyttävät kasaantuvan yhä tiukemmin yhteen.

Mihin joukkotiedotusta sitten yhteiskunnassa käytetään, mikä on viestinnän tarve? Viestintätarvetta tarkastellaan tavallisesti käyttämällä sellaisia käsitteitä kuin tieto (information), viihde (entertainment) ja opetus (education). Nämä käsitteet ovat kuitenkin varsin epämääräisiä eivätkä ne sano, onko kyseessä yksilökeskeinen vai yhteiskuntakeskeinen tarkastelutaso. Siksi onkin parempi ottaa käyttöön hieman erilainen käsitteistö, sellainen joka on selkeästi yhteiskunnallinen ja joka peittää yhteiskuntakoneiston koko toimintakentän.

Yhteiskunta voidaan ajatella kolmentyyppisten perusinstituutioiden muodostamaksi järjestelmäksi. Nämä perusinstituutiot ovat (1) elinkeinoelämän muodostama *tuotantoinstituutio,* (2) politiikan ja hallinnon muodostama *turvallisuus- ja valtainstituutio* sekä (3) uutisvälityksen, kasvatuksen, opetuksen, taiteen ja viihteen muodostama *tiedostusinstituutio.* Kaikki nämä instituutiot tarvitsevat toimiakseen viestintää, sekä yksityistä tiedonvälitystä että julkista joukkotiedotusta, joka on suunnattu teknisin apuvälinein laajalle ja valikoimattomalle joukolle.

Tuotantonistituution kannalta joukkotiedotus on tarpeellista ennen muuta tuotteiden markkinoinnissa (kulutuksen lisäämisessä ja säätelyssä) *mainonnan* kanavana. Turvallisuus- ja valtainstituutio puolestaan edellyttää joukkotiedotusta niin *hallinnollisten määräysten tiedottamisessa* kansalaisille kuin demokratian edellyttämän *julkisen keskustelun* välikappaleena. Tiedostusinstituutio tarvitsee joukkotiedotusta *uutistoiminnan, yleissivistävän kansalaistiedon, taiteen ja viihteen* välitykseen — itse asiassa tiedostusinstituutio on suureksi osaksi nimenomaisesti joukkotiedotusta.

Tarkasteltaessa sitä, kuinka yhteiskunnan joukkotiedotusvirrat jakaantuvat eri perusinstituutioi-

HELSINGIN SANOMAT Perjantaina syyskuun 15. pnä 1972

Professori Kaarle Nordenstreng:

Viestintäpolitiikka tekee tuloaan

Tiedonvälitys eli viestintä on tulossa yhteiskuntakeskustelun ja julkisen päätöksenteon alueeksi samaan tapaan kuin koulutus, maanpuolustus tai oikeuslaitos, ennustaa professori Kaarle Nordenstreng, joka on kesäkuussa nimitetyn viestintäpoliittisen komitean toinen varapuheenjohtaja sekä Unescon asiantuntija joukkotiedotusalalla.

Prof. Nordenstreng tarkastelee kirjoituksessaan viestintäpolitiikkaa kansainvälisestä näkökulmasta niiden kokemusten perusteella, joita hän sai Unescon hiljattain järjestämässä viestintäpolitiikkaa kehittelevässä asiantuntijakokouksessa.

"Tiedotusjärjestelmiä ohjaavat periaatteet ja säännöt — julkilausutut ja lausumattomat — nojaavat aina johonkin yhteiskunnallis-poliittisiin arvoihin. Viestintäpolitiikan keskeinen tehtävä on siksi arvopäämäärien erittely: esimerkiksi tiedotuslaitosten hallinnossa ja tiedotuksen sisällössä ilmenevien arvojen selvittely suhteessa poliittisiin ideologioihin."

Viestinnästä puhutaan nykyisin jo niin paljon, että sitä voi pitää tämän päivän muotikäsitteenä. Viestintäilmiöihin on ruvettu kiinnittämään huomiota miltei kaikkialla, missä on alkanut tuntua yhteiskunnallisten ristiriitojen käryä: meillä tiedonvälityksen tehostamista on tarjottu patenttilääkkeeksi yhtä hyvin yritysdemokratian aikaansaamisessa kuin oikeuslaitosta kohtaan tunnetun luottamuksen palauttamisessa. Ja tietysti viestintä nähdään ratkaisevana vaikuttimena poliittisten mielipiteiden muodostumisessa, mistä syystä joukkotiedotusvälineitä — meillä erityisesti yleisradiotoimintaa sekä koululais- ja opiskelijalehdistöä — vartioidaan kaikkialla kiihkeästi.

Tällaisissa kysymyksissä tiedonvälityksen merkitystä on useasti yliarvioitu ja viestintää on jopa käytetty harhaanjohtavana viisastenkivenä: puhumalla ihmisten ajatuksia ohjailevasta lostaminen ja kuljettaminen paikasta toiseen.

Tajuntateollisuus

On arvioitu, että nykyaikaisen teollisen yhteiskunnan tuotantoelämästä yli puolet koostuu informaation, eikä siis varsinaisen

jestelmistä ja viestintäpoliitiikasta puhuttaessa on syytä pitää mielessä koko tämä kaikille elämänaloille ulottuva viestinnän kenttä — henkilökohtaista yksityiskeskustelua lukuun ottamatta — vaikka käytännössä keskityttäisiinkin tarkastelemaan lähinnä

monille") kaksi- ja monisuuntaiseen viestintään, jolloin tavallisesti passiivisina pidetyt vastaanottajat toimivat myös aktiivisina lähettäjinä ("monilta monille").

Ohjausta tarvitaan

"Koska viestinnällä on yhteiskunnassa kaikkialle ulottuva tehtävänsä, tiedotusvälineitä on aiheellista käsitellä kuten muitakin julkisia palveluksia, joiden arvo punnitaan niiden yleisenä yhteiskunnallisena vaikutuksena pikemminkin kuin välittöminä,

siä tarkasteltaisiin keskitetysti pätevän selvitys- ja tutkimustyön pohjalta, ja siksi alan kokonaissuunnittelu on jäänyt sattumanvaraiseksi. Suomen tilanne osoittautui hyvin tyypilliseksi: meillähän viestintäpoliittisia kysymyksiä, sikäli kuin niitä valtiovalta yleensä harrastaa, valmistellaan miltei jokaisessa ministeriössä, mutta vailla sanottavaa koordinointia.

Esimerkiksi liikenneministeriöön kuuluu lehdistötuki ja yleisradiotoiminta, opetusministeriöön tekijänoikeus, julkaisutoiminnan tukeminen ja audiovisuaalisen opetusmateriaalin tuotannon järjestely, oikeusministeriöön painovapauskysymykset jne. Samalla kun valtion rahoitustuki tiedotustoiminnalle on eri muodoissaan lisääntynyt, yleinen viestintäpolitiikka on hallinnollisen hajanaisuuden vuoksi luisunut käsistä.

"Rikkaamman vapaus"

Tiedotustoimintaan kohdistuva julkinen intressi ja tarve viestintäpoliittisten toimenpiteiden koordinointiin ovat viime vuosina korostuneet niiden näkymien vuoksi, joita uusi viestintätekniikka avaa. Kaapeli- ja kasettitv sekä satelliitit eri muunnelmineen tulevat ratkaisevasti muuttamaan yhteiskunnan viestintäkuvioita eikä vähiten joukkotiedotustoimintaa, vaikka näitä uuden viestintäteknologian tulevaisuudennäkyjä onkin usein maalailtu kritiikittömän yltiöpäisesti niin optimistien kuin pessimistienkin keskuudessa.

Lähinnä johdintekniikan — kaapeliverkoston — yhä laajempi käyttöönotto niin yksityisten kansalaisten, talouselämän kuin joukkotiedotuksenkin palveluksessa on jo synnyttänyt teollisuusmaissa kysymyksen: kenen kustannettavaksi ja valvottavaksi kuuluu "langoitetun kaupungin" ("wired city") rakentaminen ja kuinka kauas asutustaajamista

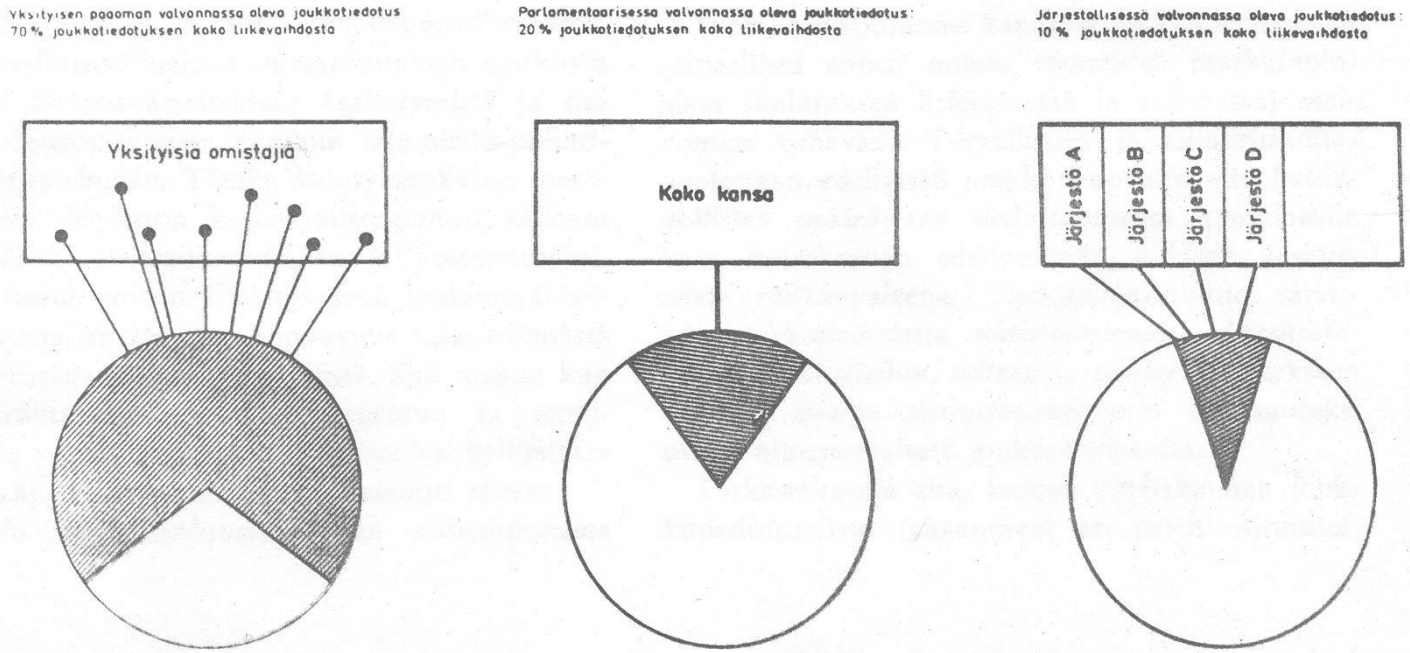

Joukkotiedotuksen tuotannossa Suomessa vuosittain pyörivät rahavirrat ovat kaiken kaikkiaan runsaat 900 miljoonaa mk. Keskeisimpien joukkotiedotusvälineiden — lehdistön, radion ja tv:n — rahoitus (n. 700 milj. mk) jakaantuu kuvion osoittamalla tavalla eri hallintotyyppien kesken.

Viestintäpoliittinen komitea 1972-74

- Paasion sosialidemokrattinen vähemmistöhallitus asetti 28.6.1972 kansliaministeri Matti Louekosken esittelystä
- Puheenjohtajana Suomen Sanomalehtimiesten Liiton pj Jyrki Juuti (SD)
- Jäseninä asiantuntijoita eri poliittisilta suunnilta – mediasta Jorma Cantell (SD), Pauli Henriksson (Kok), Paavo Kähkölä (Kes), Simopekka Nortamo (Sit porv), Carl Fredrik Sandelin (Ruots), Mauri Sirnö (SKDL), Risto Suhonen (Kes) – yliopistosta Antero Jyränki (SD), Kaarle Nordenstreng (Sit vas), Martti Tiuri (Kok), Osmo A Wiio (Lib) – valtionhallinnosta ja etujärjestöistä Tom Grönberg (SD), Pekka Kurkinen (Sit vas), Erkki Nissilä (SD), Kari Sinisalo (SD), Ensio Sorvari (SD); varapuheenjohtajina Kaarle Nordenstreng ja Risto Suhonen
- Pääsihteerinä Margaretha Starck (SD), asiantutijasihteereinä Tuula Lind, Esko Lampinen ja Pentti Ruuskanen (Kes), toimistosihteerinä Saara Kervinen

KOMITEANMIETINTÖ 1973: 91 I JA 1973: 148 II

VIESTINTÄPOLIITTISEN KOMITEAN I JA II OSAMIETINTÖ:

LEHDISTÖÄ JA TIETOTOIMISTOJA KOSKEVAT SELVITYKSET JA EHDOTUKSET

HELSINKI 1974

KOMITEANMIETINTÖ 1974: 42

VIESTINTÄPOLIITTISEN KOMITEAN IV OSAMIETINTÖ

VIESTINTÄPOLIITTINEN PÄÄTÖKSENTEKO VALTIONHALLINNOSSA

HELSINKI 1974

Viestintäpolitiikka komitean mukaan

Viestintäpolitiikalla on laajasti ottaen ymmärrettävä kaikkia niitä yhteiskunta-poliittisia periaatteita sekä taloudellisia ja oikeudellisia järjestelyjä, joiden perusteella viestintäjärjestelmät – niin kohde- kuin joukkoviestintä – toimivat. Näin ymmärrettynä viestintäpolitiikkaa on tosiasiassa harjoitettu jo pitkään, vaikka tämä ei ole ollut julkilausuttua eikä aina määrätietoista.

Tietoinen ja tavoitteellinen viestintäpolitiikka on julkilausuttuihin periaatteisiin ja tiedossa oleviin tosiasioihin nojaava yhteiskuntapolitiikan alue.

Komitean pääkohteet:

Valtion lehdistötuki – kokonaisesityksessä yleinen (posti, lvv) ja valikoiva tuki

Uusi viestintäteknologia – kaapeli-tv repi leireihin

Valtionhallinto – osasto liikenneministeriöön, viestintäneuvosto

Yleinen lähestymistapa: kokonaisvaltaisuus, tasa-arvo ja demokratia

Professori Kaarle Nordenstreng:

Viestintäpolitiikan korkea aika

Paasion hallituksen kesäkuussa 1972 asettama, Jyrki Juutin puheenjohdolla toimiva viestintäpoliittinen komitea on ehtinyt julkaista jo kolme osamietintöä, joissa perusteellisesti selvitetään maamme lehdistön tilaa ja valtiontukea sekä uusia viestintämenetelmiä kuten kaapeli-, kasetti- ja satelliittitelevisioita. Tänään tiistaina komitea luovuttaa oikeusministeri Matti Louekoskelle neljännen osamietintönsä, joka koskee viestintäpoliittisten ratkaisujen tekemistä valtionhallinnon piirissä. Sen johdosta komitean varapuheenjohtaja, Tampereen Yliopiston tiedotusopin professori Kaarle Nordenstreng selostaa tässä viestintäpolitiikan uutta suuntaa ja paljastaa samalla kiintoisia yksityiskohtia lehdistölle annettavan valtiontuen poliittisesta jakaantumisesta.

Viestintäpoliittisen komitean aikaisemmista selvityksistä ilmenee, että eri joukkotiedotusvälineiden ylläpito on tullut yhteensä maksamaan pitkälti toista miljardia markkaa vuodessa: esimerkiksi v. 1971 joukkoviestinnän tuotannon bruttoarvo oli lähes 1 200 miljoonaa markkaa (kun radio- ja tv-vastaanottimien hankintaa ei oteta huomioon). Noin puolet tästä summasta "tajuntateollisuus" kerää kuluttajilta lehtien tilausmaksuina, elokuvien pääsylipputuloina yms. Kolmasosa joukkotiedotuksen harjoittamiseen käytetyistä rahavirroista on peräisin mainonnasta — nämä rahat elinkeinoelämä luonnollisesti kerää viime kädessä kuluttajilta mainostamiensa tuotteiden hinnoissa.

Loppuosa joukkotiedotuksen käynnissäpitoon käytetyistä varoista otetaan suoraan valtion kukkarosta: eri muodoissaan valtiontukea kertyy 15—20 prosenttia koko "tajuntateollisuuden" taloudesta, mikä kuluvana vuonna merkitsee liki 200 miljoonaa markkaa. Tämä on valtiontuen todellinen suuruusluokka, jota on tervetullista verrata sellaisiin paljon intohimoja herättäneisiin julkisen tuon muotoihin kuin elokuvan tuotantotuki: sehän on v. 1974 kokonaista 1 milj. mk. Kaiken kaikkiaan elokuvan ja kirjallisuuden hyväksi kanavoituva valtiontuki (mm. apurahat) voidaan arvioida vajaaksi neljäksi miljoonaksi markaksi. Voidaan syystä kysyä, onko näistä muutamista miljoonista pidetty kulttuurimeteli oikeassa suhteessa niiden osuuteen kaikesta joukkoviestinnän hyväksi koituneesta valtiontuesta.

Tämä kysymys ei tähtää kulttuurikeskustelun laimentamiseen, vaan päinvastoin siihen, että sitä laajennettaisiin käsittämään myös muut joukkotiedotuksen alueet kuin perinteinen "yläkulttuuri", koska leijonanosa julkisesta tuesta kanavoituu nimenomaan sinne. Asioiden yhteiskuntapoliittista tärkeyttä on syytä punnita myös rahamäärien avulla, ja silloin nimenomaan lehdistö nousee keskeiseen asemaan: em. 200 miljoonasta markasta koituu yksinomaan sanoma- ja aikakauslehdistön hyväksi peräti n. 170 milj. mk. Jäljelle jäävät kolmisenkymmentä miljoonaa koostuvat puheena ollesta elokuva- ja kirjallisuustuesta sekä kirjastojen valtionavusta (v. 1974 runsaat 26 milj. mk).

● LEHDISTÖTUEN YHTEYDESSÄ on tietysti ratkaiseva kysymys se, kenen hyväksi yhteiskunnan tuki koituu. Lyhyesti sanottuna vastaus on tämä: noin 85-prosenttisesti porvarillisen lehdistön hyväksi. Tätä tosiasiaa ei ole kyllin selvästi tajuttu edes vasemmiston piirissä, koska yleinen käsitys valtion lehdistötuesta on ollut se, että kyseessä on ainoastaan puolueiden tapaan parlamentaarisesti jaettu lehti- ja tietotoimistotuki. Parlamentaarinen tuki muodostaa kuitenkin vain vajaan kymmeneksen kaikesta lehdistön hyväksi kanavoitavasta valtion tuesta: valtaosa on luonteeltaan piilotukea, jota annetaan lähinnä suhteellisten edullisten postimaksujen muodossa — Hesarille siinä kuin Demarillekin, Hymylehdelle siinä kuin Me-lehdellekin.

Oheiseen taulukkoon on koottu viestintäpoliittisen komitean I ja II osamietintöihin perustuva laskelma siitä, kuinka eri valtiontuen muodot jakaantuivat v. 1971 varsinaisen sanomalehdistön hyväksi. Sanomalehdistö on tässä jaettu kolmeen osaan: sosialistisiin puoluelehtiin, porvarillisiin puoluelehtiin ja sitoutumattomiin lehtiin. Viimeksi mainituthan on sisältönsä perusteella luokiteltava yleisesti ottaen porvarillisiksi.

● KYLMÄT LUVUT kertovat, että "nautintaoikeus" postin edullisista kuljetusmaksuista jakaantuu sosialistisen ja ei-sosialistisen leirin kesken miltei yhtä epätasaisesti kuin lehtien tunnetut levikitkin: 53 miljoonan markan piilotuesta saa sosialistinen lehdistö 8 milj. mk ja porvarillinen lehdistö yhteensä 45 milj. mk. Erityisesti on syytä huomata, että sitoutumaton lehdistö hyötyy postin edullisista taksoista markkamääräisesti miltei yhtä paljon kuin porvarillinen puoluelehdistökin. Helsingin, Turun, Kouvolan yms. poliittiesti sitoutumattomien Sanomien on tokopyhää vähätellä tämän piilotuen merkitystä ja viitata omiin kuljetuksiinsa, koska niiden laajasta levikistä riittää runsaasti myös postin kuljetettavaksi.

Kun vielä mukaan lasketaan aikakauslehdistömme, jonka poliittinen jakaantuma tunnetusti on vieläkin etäämpänä eduskunnassa ilmenevistä yhteiskunnallisista voimasuhteista kuin sanomalehdistön puoluejakaantuma, voidaan todellakin sanoa, että laijonanosa valtiontuesta menee porvarillisen "tajuntateollisuuden" tukemiseen vasemmistolaisen lehdistötuotannon saadessa näön vuoksi rippeet itselleen. Se osa kansasta, jota edustamassa istuu eduskunnassa 93 vasemmistokansanedustajaa, saa tyytyä 15 prosenttiin valtion annista. Miksi? Siksi, että koko jakaantumaa ei ole selvästi nähty eikä sen epäoikeudenmukaisuuteen siten havahduttu. On oltu siunaamassa tulonsiirtoja valtion kassasta porvarilliselle lehdistölle, kun perustiedot ja viestintäpoliittiset tavoitteet ovat olleet puutteellisia.

● TILANNE ON kuitenkin muuttumassa, kun viestintäpoliittisen komitean avulla on alkaansaatu pätevät ja poliittisesti kiistattomat perusselvitykset valtiovallan ja joukkotiedotuskoneistojen suhteista. Tähänastinen viestintäpolitiikk on ollut porvarillista piilopolitiikkaa, jota ei ole lausuttu julki eikä tosiasioin kuvattu. Tällä tavoin porvarilliset piirit ovat kyenneet hyötymään valtiovallasta ilman, että kansanvaltainen kontrolli kuitenkaan on vaikuttanut porvarilliseen tiedonvälitykseen. Kyseessä on viestintäpolitiikka, jota on kyllä harjoitettu määrätietoisesti mutta salakähmäisesti ja yhteiskunnan demokraattinen päätöksenteko sivuuttaen.

Nyt on tullut aika omaksua toisenlainen viestintäpolitiikka: avoin, julkisiin tosiasioihin perustuva ja kansanvaltaisen päätöksenteon alaisuudessa tapahtuva joukkotiedotuksen tukeminen ja kehittäminen. Viestintäpolitiikka on ymmärrettävä osaksi yleistä yhteiskuntapolitiikkaa, joka toisaalta tähtää yhä moninaisemmaksi käyvän yhteiskuntakoneiston kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja toisaalta siihen, että yhteiskunnan kehitys säilyisi kansanvaltaisessa valvonnassa.

Uusi viestintäpolitiikka edellyttää ensinnäkin jatkuvaa tutkimus- ja selvitystyötä viestintäkentän tosiasiallisen tilannekuvan ja kehitysennusteiden pohjaksi. Toiseksi kansanvaltainen viestintäpolitiikka edellyttää valtiovallan toimien aikaisempaa selvempää politisoimista: vain avoimella poliittisuudella voidaan lehdistön piilotuen kaltaiset ilmiöt saattaa julkisen pää-

Jatkuu sivu 12

Prof. Kaarle Nordenstreng.

● **ERI VALTIONTUEN MUOTOJEN kanavoituminen sanomalehdistön hyväksi v. 1971 viestintäpoliittisen komitean julkaisemien tietojen perusteella laskettuna 0,5 miljoonan markan tarkkuudella:**

	kuljetus- ja teletuki	postin piilotuki	lvv-vapautus	yht.
sos. puoluelehdet	4,5 mmk	8,0 mmk	1,5 mmk	14,0 mmk
porv. puoluelehdet	4,5 mmk	23,5 mmk	5,5 mmk	33,5 mmk
sitoutumatt.	1,0 mmk	21,5 mmk	8,0 mmk	30,5 mmk
yhteensä	10,0 mmk	53,0 mmk	15,0 mmk	78,0 mmk

KESKUSTELUA

Valtiosäännön uudistaminen ja puolueen rivijäsenet

Silloin tällöin on Demarin palstoilta saatu lukea mielipiteitä ja asiantuntijalausunnoiksi katsottavia kannanottoja valtiosäännön uudistamisesta Suomessa. Muutamista kirjoitelmista on kuvastellut eriasteinen pelokkuus. Joidenkin kohdalla kyseisten tunteiden ilmeneminen on ollut ymmärrettävää. Kysymyksessä olevat henkilöt ovat varsin tyydyttävällä tavalla pystyneet turvaamaan taloudellisen ja yhteiskunnallisen asemansa jo nykyisen valtiosäännön aikana. Siitä huolimatta lait ovat samat jotka porvaristo aikoinaan huomasi itselleen edullisiksi ja joihin vasemmiston uudistuseh dotukset ovat kilpistyneet. Mitä syytä joillakin todellisilla vasemmistokaisilla olisi pelätä uudistushankkeen toteuttamista kun kysymys on ainoastaan kyseisten lakien ajantasaisemmasta saattamisesta ja yhteiskunnallisen kehityksen nopeuttamisesta. Asian ympärillä käyty keskustelu on suurelta osin ollut periaatteellista ja tavallisen rivijäsenen osuus keskustelussa varsin vähäistä. Uudistuksen toteuttaminen käy päivä päivältä yhä ajankohtaisemmaksi mikäli ei haluta jähmettyä paikoilleen ja jo tässä vaiheessa olisi suotavaa että mahdollisimman moni ryhtyisi asiaa oma-aloitteisesti tarkastelemaan eikä luottaisi kaikessa toisten tulkintoihin.

Sosialidemokraattisen puolueen kannanotto perustuslakiuudistuksen periaatteesta joka valtiosääntöuudistuksessa halutaan keskeisiä sijaa on selkeä lähtökohta jokaiselle sosialidemokraatille: "Nykyisten perustuslakien syntyvalhe määrää niiden luonteen: ne pyrkivät turvaamaan omistavan luokan edut ja yhteiskunnallisen ylivallan. Perustuslakien muuttaminen niin että yhteiskunnallisten valtasuhteiden muuttaminen kansaneduskunnan enemmistön toimesta ja kehittyvän yhteiskunnan vaatimukset huomioonottaen tuleee mahdolliseksi, on Suomen Sosialidemokraattisen puolueen tehtävä 1970-luvulla."

Samassa kannanotossa tuodaan tuotantovälineiden omistuksesta ja käytöstä esille seuraavaa: "Yhteiskunnan kehityksen kannalta tärkeiden tuotantovälineiden kuten perusteollisuuden yksityisomistus ei sitä vastoin ole vähemmistölle turvattava oikeus eikä kaikille ihmisille yhteinen perusarvo vaan epädemokraattinen etuoikeus, joka antaa valtaa harvoille."

Tuotanto-omaisuuden käyttö nykyisellään rajoittuu siihen että työläinen tekee käyttöönsä saamilla välineillä työn. Työn tuloksen käytöstä päättävät tuotantovälineiden omistajat kuin myöskin mitä kulloinkin valmistetaan riippumatta lainkaan työläisen mielipiteestä. Välttämättömien elämäntoimintojen turvaamiseksi ja ammattiyhdistyslilikkeen avulla on osa tuotannon tuloksista saatu työntekijäin käyttöön

Maapohja lasketaan kuuluvaksi tuotanto-omaisuuteen. Kaupungeissa ja asutuskeskuksissa on jatkuva pula kohtuuhintaisesta rakennusmaasta. Tämän puutteen kokee tavallinen puolueen rivijäsen kuin muukin palkallaan eläjä korkeina asumiskustannuksina, asuntopulana, puhumattakaan eläkeikään ehtineistä joiden tilanne on vieläkin surkeampi. Kun perustuslain uudistamista tarkasteellaan vaikka edelläolevia taustoja vasten ei kellään pitäisi olla epäilystä uudistuksen tarpeellisuudesta.

Kun puhutaan diktatuurista ja demokratiasta vertailleen niitä hallitsemismuotoina toisiinsa voisi nykyisiä vähemmistösuojasäännöksiä perustuslain muutoksissa pitää enemmän diktatuurin omaisina. Kolmenkymmenen neljän kansanedustajan pystyessä estämään jonkun yhteiskunnan enemmistönä olevalle ryhmälle tärkeän uudistuksen ei muuhun johtopäätökseen voi tulla. Perustuslain suojassa meillä harrastetaan hämäriä hommia sillä omaisuudella jonka tavalliset palkkatyöläiset ovat työllään luoneet.

PEKKA PORVALI

"Isku ja kosto Lähi-idässä"

En varmaan ole ainoa Demarin ystävä, joka luki sangen ristiriitaisin tuntein yllä otsikoidun artikkelin.

Kirjoittaja ei sanallakaan tuominnut terroristien hyökkäystä israelilaiseen Kiriat Shemonan kaupunkiin, ei sanallakaan sitä, että 18 siviili-ihmistä joukossa 8 lasta ja 5 naista, tuli murhatuksi ja 15 haavoitetuksi.

Mitä tämä kirjoittaja oikein haluaa Israelin viranomaisten tekevän sen jälkeen kun kolme asein, käsikranaatein ja räjähdyspanoksin aseistautunutta terroristia tunkeutuu pyhäpäivän aamuna eräässeenkin kotiin ja tappaa sinne 30-vuotiaan äidin, 11-vuotiaan tyttären ja 8- ja 4-vuotiaat pojat? Tilaavan ambulanssin, jonka terroristit ampuivat? Ehkä hän haluaa Israelin vastaiskua terroristien tukikohtiin on seurannut rauhallisempi kausi.

Ollakseen ratkaisun etsinnässään todella tasapuolinen eikä vain Israelia tuomitseva Demarin kirjoittajan olisi mielestäni tullut kysyä, miksi rauhaa rakastava Libanon siitä sallii kymmenien terroristijärjestöjen pitävän päämajansa Beirutissa, järjestävän ns. sissien koulutuskursseja, varastoivan aseita ja räjähdysaineita ja antavan terroristien kulkea rajan yli Israelin puolelle?

Kun Libanonilla on kerran armeija ja poliisi, miksei se käytä niitä järjestyksen valvomiseen valtioalueellaan?

Demarin kirjoittaja puhuu "ylenestä vastuuttomasta palestiinalaisten ryhmittymästä" ja "Palestiinan vapautusrintamasta" ilman mitkään lainmerkit. Onko hän todella tietämätön siitä, ettei Palestiinan vapautusrintamaa ole olemassakaan? Onko hän todella tietämätön siitä, ettei Palestiinan vapautusrintamaa ole olemassakaan? Onko hän todella tietämätön siitä, ettei Palestiinan vapautusrintamaa ole olemassakaan?

SAL
vuosikirja 1974

A-toimittajan viestintä-poliittinen paketti

- **Nordenstreng**
- **Nortamo**
- **Wiio**

Näin syntyi aikakauslehti

Näin se elää vuonna 1974

Jäsenluettelo

tajunta

WEILIN+GÖÖS

Kaarle Nordenstreng

Tajunta-teollisuus

Viestintäpolitiikan näköaloja

Viestintäpoliittiset ohjelmat

- Puolueet:

- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	1972 (uusittu 1975)
- Liberaalinen Kansanpuolue LKP	1973 (1977)
- Suomen Maaseudun Puolue SMP	1973 (1984)
- Keskustapuolue	1974
- Suomen Kommunistinen Puolue SKP	1975
- Ruotsalainen Kansanpuolue RKP	1977
- Kansallinen Kokoomus	1978 (1985)
- Suomen Kristillinen Liitto	1982

- Etujärjestöt

- Suomen Sanomalehtimiesten Liitto SSL	1976 (1983-84)
- Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVA	1976
- Suomen Ammattijärjestöjen Keskusliitto SAK	1981

TIEDOTUSTUTKIMUKSEN LAITOS
OPETUSMONISTE

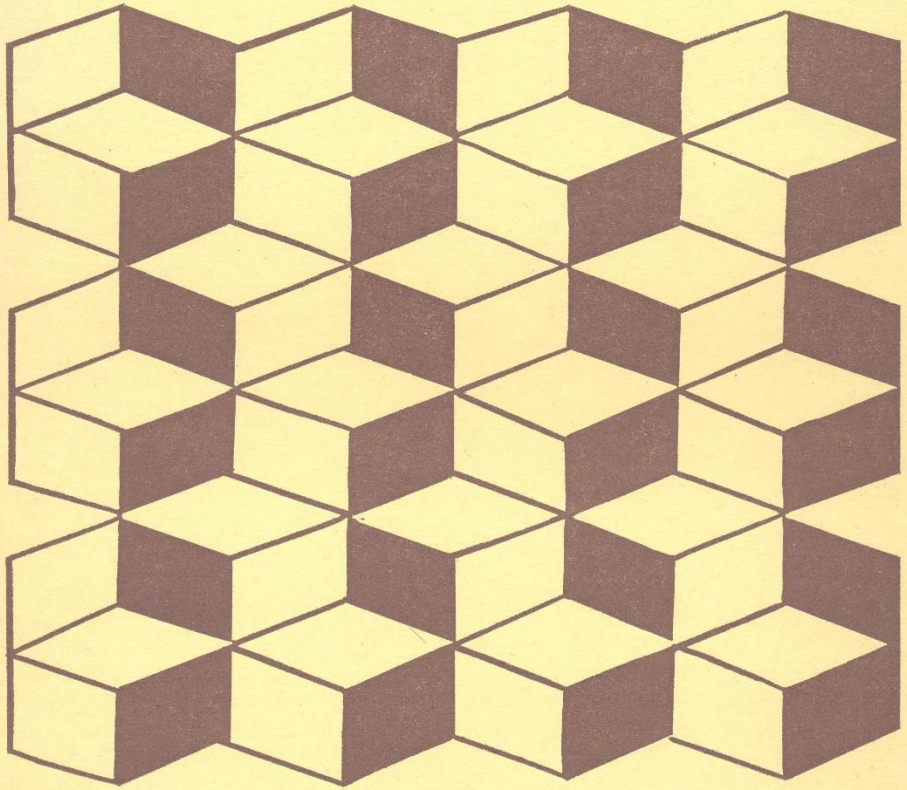

VIESTINTÄPOLIITTISIA KANNANOTTOJA

TAMPEREEN YLIOPISTO
Syyskuu 1974
No. 13

TAMPEREEN YLIOPISTON TIEDOTUSTUTKIMUKSEN LAITOS

OPETUSMONISTE 13/1974

VIESTINTÄPOLIITTISIA KANNANOTTOJA

SISÄLLYS:

SAATTEEKSI

KANSALLINEN KOKOOMUS

Viestintäpoliittisia näkökohtia (1973 1

Viestintäpoliittinen kannanotto (1974) 4

RUOTSALAINEN KANSANPUOLUE

Viestintäpoliittinen kannanotto (1973) 7

LIBERAALINEN KANSANPUOLUE

Viestintäpoliittinen ohjelma (1973) 9

KESKUSTAPUOLUE

Viestintäpoliittinen ohjelma (1974) 12

SUOMEN SOSIAALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE

Viestintäpoliittinen ohjelma (1972 16

SDP:n viestintäpoliittinen tavoiteohjelma (luonnos 1974) 24

SUOMEN KANSAN DEMOKRAATTINEN LIITTO

Yleisradiopoliittinen ohjelma (1972) 33

SKDL:n liittohallituksen kannanotot (1973) 40

Tasavallan Presidentti Urho Kekkosen puheenvuoro (1973) .. 42

TIEDOTUSOPIN LAITOS

OPETUSMONISTE

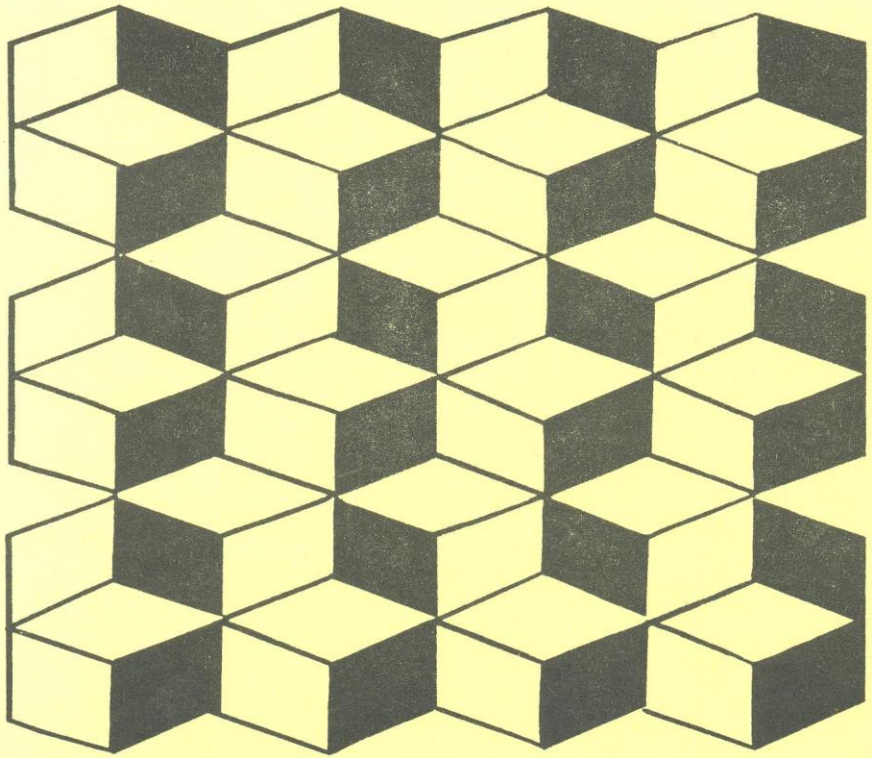

VIESTINTÄPOLIITTISIA KANNANOTTOJA

TAMPEREEN YLIOPISTO
Syyskuu 1990
No. 43

SISÄLLYSLUETTELO

SAATTEEKSI 1

PUHEENVUOROJA

Urho Kekkosen puhe (1973) 3

Aatos Erkon puhe (1988) 9

Kaarle Nordenstrengin asiantuntijalausunto (1985) 17

Tuomo Sauri: Joukkoviestinnän julkinen tuki (1990) 23

PUOLUEIDEN JA ETUJÄRJESTÖJEN VIESTINTÄPOLIITTISET OHJELMAT

Jorma Ketola: Yhteenveto 33

POLIITTISET PUOLUEET

KANSALLINEN KOKOOMUS
Viestintäpoliittinen ohjelma (1985) 51

SUOMEN KRISTILLINEN LIITTO
Yleisohjelma: Viestintä (1982) 61

SUOMEN MAASEUDUN PUOLUE
Viestintäpoliittinen erityisohjelma (1984) 63

RUOTSALAINEN KANSANPUOLUE
Massmediepolitisk program (1977) 67

LIBERAALINEN KANSANPUOLUE
Viestintäpoliittinen ohjelma (1977) 77

KESKUSTAPUOLUE
Viestintäpoliittinen ohjelma (1974) 91

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE
Viestintäpoliittinen ohjelma (1975) 97
Viestintäpoliittinen kannanotto (1982) 107

SUOMEN KANSAN DEMOKRAATTINEN LIITTO
Yleisradiopoliittinen ohjelma (1972) 115
SKP:n 20. edustajakokouksen asiakirjat: Joukkotiedotuksen ja kulttuurielämän demokratisoiminen (1984) 133

JÄRJESTÖT

TALOUDELLINEN TIEDOTUSTOIMISTO
Viestinnän linjat (1985) 135

KIRKON TIEDOTUSKESKUS
Kannanotto uudesta viestintäteknologiasta käytävään keskusteluun (1982) 143

SUOMEN SANOMALEHTIMIESTEN LIITTO
SSL:n periaateohjelma: Viestintäpolitiikka (1983) 151
Viestintäpoliittinen ohjelma (1984) 153

SUOMEN AMMATTIJÄRJESTÖJEN KESKUSLIITTO
SAK:n viestintäpolitiikan näköaloja 1980-luvulla (1981) 157

KOMITEAT

Viestintäpoliittisen komitean III osamietintö: Johdanto (1974) 171

Radio- ja televisiokomitean IV osamietintö: Luvut 7 ja 8 (1984) 175

Suomi mallimaana

- YLEn informatiivinen ohjelmapolitiikka: tavoitteet, uutiskriteerit (Nordenstrneg: *Informational Mass Communication*…)
- Mediakasvatus (UNESCO, Minkkinen: *A General Curricular Model*...)
- Tutkimus: mass media in society, policy orientation, antipositivism http://unesdoc.unesco.org/images/0000/000007/000792eb.pdf
- Viestintäpolitiikka: national communication policy http://unesdoc.unesco.org/images/0003/000370/037074eo.pdf
- Filosofit (melkein) kuninkaina

Distribution: general

COM/MD/24
PARIS, 1 December 1972
Original: English

UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION

REPORT OF THE MEETING OF EXPERTS ON COMMUNICATION POLICIES AND PLANNING

(Paris, 17-28 July 1972)

SUMMARY

This synthetic report of an exploratory "workshop meeting" contains only the essential "philosophical elements" discussed in plenary session. An expanded and more pragmatic treatment of the vast subject - Communication Policies and Planning - will be published early in 1973 and will include many of the more practical economic and social considerations of importance to policy-makers and planners of communication systems.

This report underlines the importance of research in the formulation of policies and the development of planning strategies to produce communication systems which are functional and fulfil the "communication needs of society".

No. 83

National Communication Policy Councils

Principles and Experiences

(10)

Reports and papers on mass communication

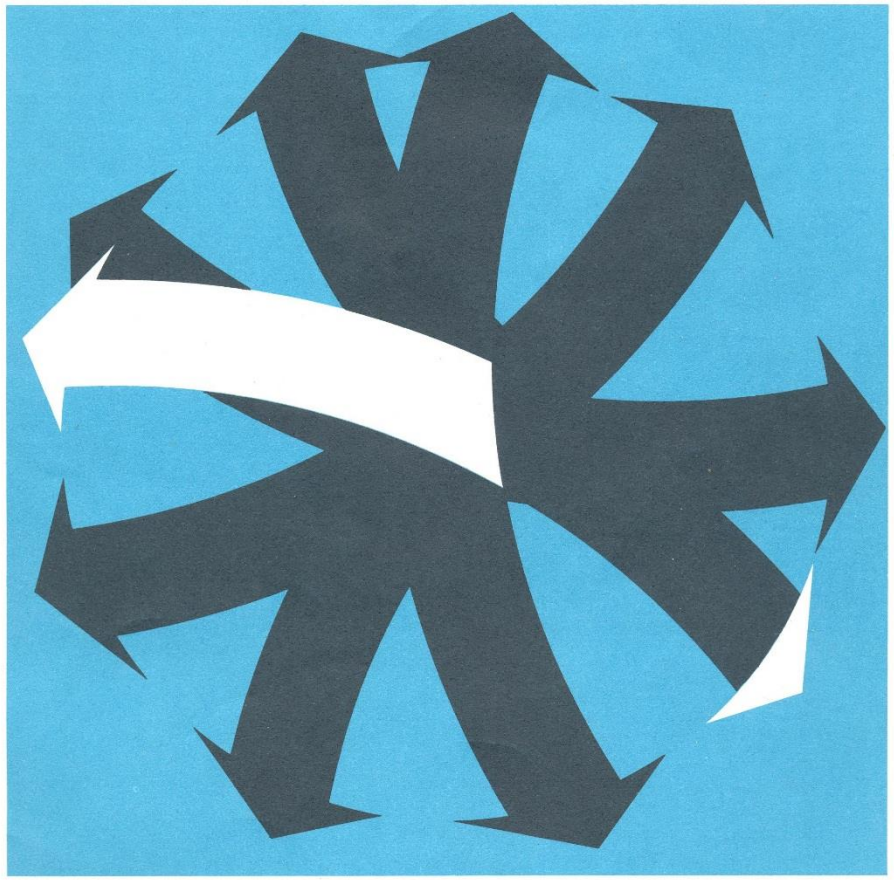

NORDICOM

unesco

CHAPTER III

Roles and functions of a communication policy council (Finland, August 1977)[1]

INTRODUCTION

This report summarizes the work performed and experience accumulated in Finland in the field of communication policies, 1972-1977. The focus of attention is placed on the Government Committee on Communication Policy (Viestintäpoliittinen komitea) which, as a governmental advisory body, studied for two years (1972-1974) practically all problems related to mass communications and prepared subsequent communication policy proposals for the Government and for the purpose of a public debate. In addition to describing the nature and work of this Committee, the present report attempts to place it in a perspective, by outlining, on the basis of the experience achieved, what is the potential for such a "communication policy council" in Finland in the near future.

The report has been written with the understanding that it is only applicable to socio-economic, political, legal and cultural conditions similar to those prevailing in Finland. There has been no attempt to prepare a "universal approach" to the problem. Yet many of the problems and experiences described in the Finnish report are obviously also pertinent to other industrialized countries with a capitalist economy and a multi-party system of parliamentary democracy.

THE GOVERNMENT COMMITTEE ON COMMUNICATION POLICY (1972-1974)

Background and mandate of the Committee

Finland, like many other countries, has experienced a long history of deliberations and decisions concerning communication policies, from the early setting up of the postal and telegraph system to the recent development of cable television. There are a number of governmental and parliamentary "cases of communication policy", as well as activities of the private sector which in many instances (such as the introduction of radio broadcasting in the early 1920s and television in the mid-1950s) has been the initial moving force in communication policies.

However, until the late 1960s there were only partial approaches to the problem, mainly compartmentalized into individual cases according to technical, financial or political aspects. For instance, the overall control and management of broadcasting was studied in three different government committees after the Second World War - without notable consequences in legislation or other governmental action; State subsidies for the daily press were debated and introduced in the mid 1960s; the question of privacy vs. publicity in the mass media, particularly sensational magazines; as well as the problem of controlling pornographic publications were examined by a separate commission in the early 1970s - with a subsequent bill criminalizing undue mass media offences of privacy.

By the beginning of 1970, significant changes had taken place in Finnish society, both in general socio-economic, political and cultural terms, and in particular as regards communication policies. On the one hand, an overall need for a comprehensive social policy had been recognized with the articulation of objectives and goals of public activities (legislation and financing) in various areas of society, and the subsequent introduction of a number of policies for corresponding fields (such as regional, industrial and cultural policies, etc.). On the other hand, the tasks and objectives of the mass media were the subject of heated public and political debate - mainly as a consequence of developments in Finnish broadcasting[2] - and this debate centred increasingly on the overall control of the production and dissemination of information

(1) Written by Kaarle Nordenstreng and Osmo A. Wiio.

(2) For a history and analysis of Finnish broadcasting "philosophy" in the late 1960s, see Nordenstreng, ed., Informational Mass Communication, Helsinki, Tammi Publishers 1973.

Kulta-ajan jälkeen

- Tietoyhteiskunta-konsepti: OECDn computer-telecommunications policy
- Valtionvarainimisteriön intressi
- Liikenneministeriön Joukkotiedotusteknologian tutkimusohjelma (JTTT)
- Liikenne- ja viestintäministeriön tietoyhteiskuntahankkeet
- Yliopistollinen tietoyhteiskuntatutkimus

OECD
INFORMATICS STUDIES

11

conference on computer/ telecommunications policy

Proceedings
of the OECD conference
february 4-6, 1975

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT PARIS 1976

ATK-POLITIIKKA JA TIETOLIIKENNEPOLITIIKKA

Raportti OECD:n helmikuussa 1975 järjestämästä konferenssista
COMPUTER/TELECOMMUNICATIONS POLICY

VALTIOVARAINMINISTERIÖN JÄRJESTELYOSASTO

jttt

Juha Lehtinen — Tapani Luotola

Näkökulmia informaatio-yhteiskuntaan

Suomalaisen
ja kansainvälisen keskustelun
tarkastelua ja arviointia

Liikenneministeriö /
joukkotiedotusteknologian
tutkimusohjelma 1986

LIIKENNEMINISTERIÖ

TIETO-YHTEISKUNTA MEISSÄ

PELOT

TOIVEET

TEOT

VALTION PAINATUSKESKUS

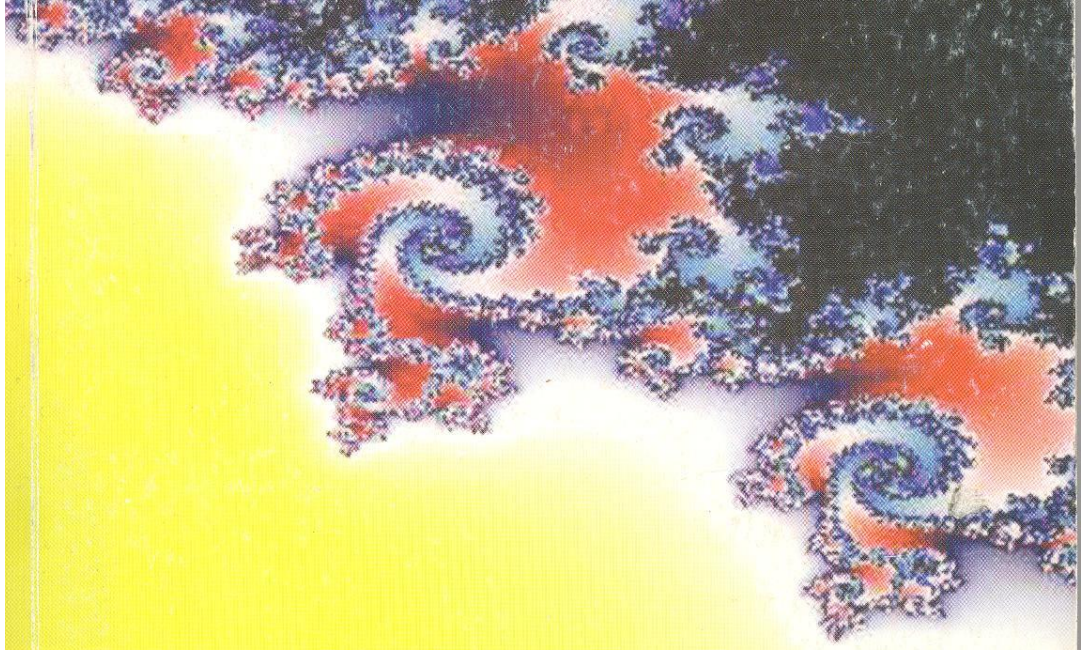

INFORMATIONAL SOCIETIES

Understanding the Third Industrial Revolution

Edited by Erkki Karvonen

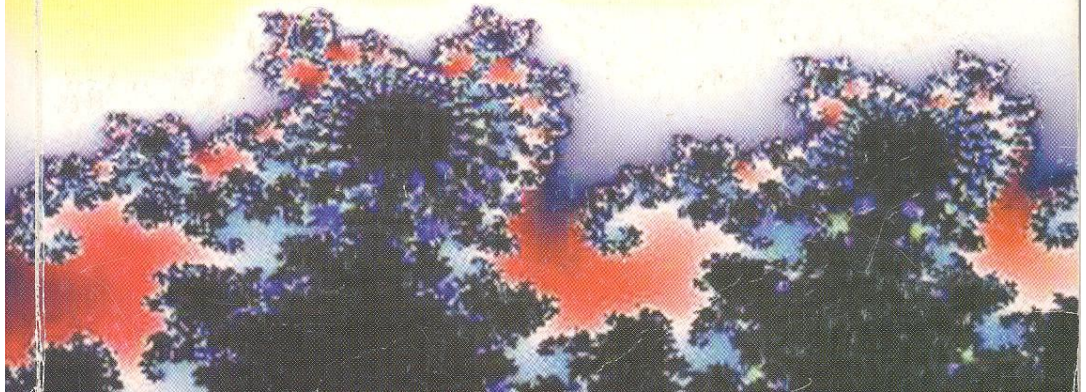

TIETOYHTEISKUNTANEUVOSTON RAPORTTI

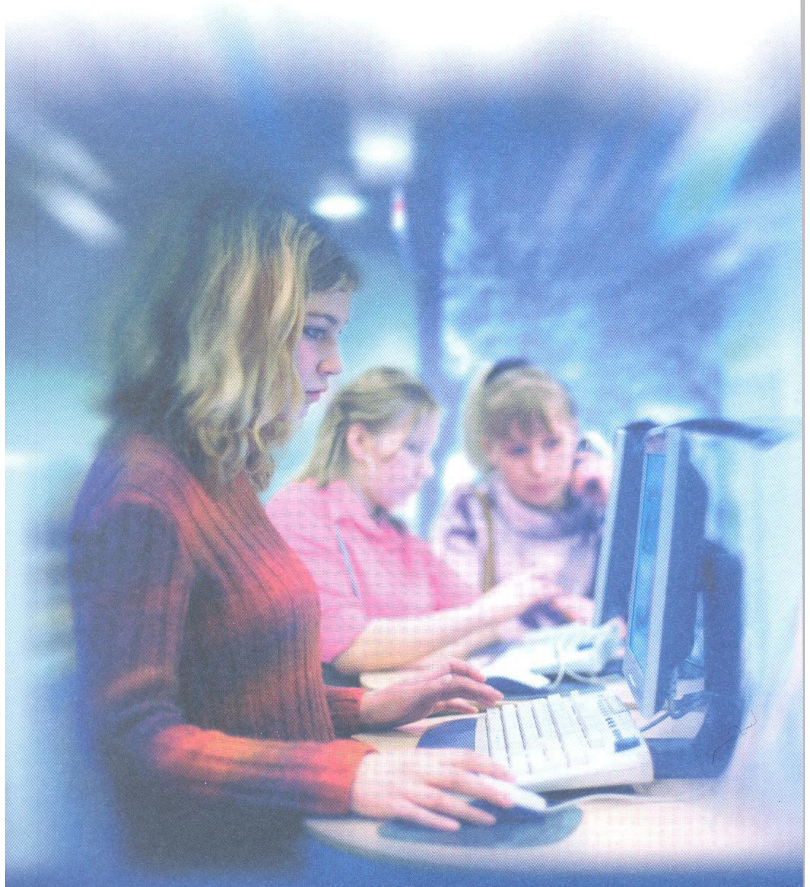

helmikuu 2005

tulevaisuuden verkottuva Suomi

Opetuksia

- Aikaisempi viestintäpolitiikka-ajattelu peittyi tietoyhteiskunta-ajattelun alle
- 70-luvun kokonaisvaltainen ja valtiota myötäilevä ajattelu korvautui 80-luvulla erityisyyttä ja markkinoita myötäilevällä ajattelulla (kaapeli-tv, paikallisradiot)
- Lehdistötukipolitiikassa unohdettiin vp-komitean esitykset
- 70-luvun politiikka nosti vp:n kulta-aikaan, 80-luvun politiikka ajoi sen alas
- Demokratia-paradigman sijasta nyt tietoyhteiskuntakaari ja erityiskysymyksiä, joiden taustalla markkinakeskeisyys
- Demokratia vp-paradigmassa taka-alalle, Vanhasen hallituksen demokratian erityisohjelmakaan ei sitä pelastanut
- Tutkimuksen tulee kriittisesti seurata ja kirkastaa vp-paradigmaa – sen historiaa unohtamatta